

Практична робота №5. Організація ступеневого туристичного походу

План

1. Визначення мети, завдання походу
2. Формування складу групи, розподіл обов'язків
3. Планування маршруту походу

Мета: ознайомитися з методикою розробки маршруту туристичного походу; навчитися розробляти маршрут ступеневого туристичного походу; навчитися заповнювати маршрутний лист.

Обладнання: топографічні карти, маршрутний лист, курвіметр, олівці.

Місце проведення: навчальна аудиторія.

1. Визначення мети, завдання походу

Район походу обирається в залежності від інтересів учасників. Одні захоплюються історичним минулим, пам'ятками мистецтва та культури. Другі бажають ознайомитися з малодослідженими районами. Треті – просто відпочити, порибалити або збирати ягоди і гриби. Залежно від переваг групи перед учасниками подорожі ставиться певна мета.

За пріоритетами цілей всі туристичні подорожі можна поділити на п'ять варіантів:

1. *Спортивні походи* – головною метою є виконання спортивно-туристичних нормативів і розрядів.

2. *Краєзнавчі (пізнавальні) походи* – акцент ставиться на задачах ознайомлення з визначними краєзнавчими об'єктами (але з обов'язковою умовою спортивного проходження дещо скороченого маршруту).

3. *Навчально-тренувальні походи* (для школярів, які займаються в секції туризму) – вивчення основ туризму, вдосконалення туристичних навичок, техніки туризму, орієнтування.

4. *Походи зі здовоною метою* – одночасне виконання суспільно-корисної роботи (завдання) і спортивно-туристичного нормативу.

5. *Контрольні походи* – похід по невідомому контрольному маршруту, під час проходження якого група має показати свої туристичні здібності.

Виходячи з поставленої мети, визначають конкретні завдання.

2. Формування складу групи, розподіл обов'язків

Визначивши мету та завдання подорожі, потрібно сформувати туристичну групу. Досвід підказує, що найкраще, коли чисельність групи коливається в межах 10-15 чоловік (не більше 20 для одноденних подорожей). Це забезпечує маневреність, дотримання графіку руху, швидке подолання штучних перешкод. Усі, хто забажав взяти участь у поході, обов'язково проходять медичний огляд.

Учасників походу потрібно ретельно підбирати. Вони повинні мати спільні інтереси, приблизно однаковий вік, фізичну підготовку, знання та навички.

Комплектування групи закінчується організаційними зборами, де розподіляються обов'язки та складається список учасників за такою формою:

- прізвище, ім'я;
- рік народження;
- домашня адреса;
- туристична підготовка (перераховуються подорожі, виконані з даного виду туризму);
- обов'язки в групі;

- віза лікаря.

Список підписується керівником подорожі та затверджується одним із організаторів походу. Учасники подорожі розподіляють між собою обов'язки з урахуванням бажання та здібностей кожного.

Всі обов'язки в туристичній групі поділяються на постійні та тимчасові.

Постійні обов'язки:

1. Керівник групи.
2. Командир групи (помічник керівника).
3. Головний краєзнавець (відповідальний за виконання завдання).
4. Штурман (зам. командира по маршрутній частині).
5. Завідувач харчуванням.
6. Завідувач спорядженням.
7. Скарбник.
8. Санітар.
9. Фізорг.
10. Ремонтний майстер.
11. Синоптик.
12. Культорг.
13. Редактор щоденника і газети.
14. Фотооператор.

Якщо в групі більше 14 осіб, то посади розділяють (два фотооператора, два культорга і т.д.) або вводяться додаткові посади: заступник командира, комендант табору і т.д. При меншій чисельності групи ряд посад можна об'єднати.

Тимчасові обов'язки – наряди: закупівля продуктів харчування та їх пакування, отримання (збір) спорядження та його ремонт, чергування біля вогнища, заготівля дров, піднесення води, приготування їжі, миття посуду і т.д. Такі наряди виконують всі учасники походу по черзі (за графіком чергування). Кожен член туристичної групи повинен навчитися виконувати нескладні господарські справи та сумлінно виконувати обов'язки чергового.

3. Планування маршруту походу

Після того як встановлена мета походу і визначився склад туристичної групи, настає черговий етап підготовки – вибір району подорожі і розробка маршруту.

Після того, як район походу обрано, починається детальна розробка маршруту по карті. Тактичний варіант маршруту може бути лінійним (наскрізним), лінійно-радіальним – коли плануються дальні екскурсії в бік від основного шляху, кільцевим – коли повертаються на початок походу.

Завдання 1. Визначити мету та завдання подорожі. Користуючись топографічними картами обрати район походу, підібрати початкову та кінцеву точки маршруту та прокласти лінію маршруту на карті.

Методичні вказівки: бажано щоб маршрут проходив по природнім шляхам: руслам річок, польовим та лісовим дорогам, перевалам, обладнаним переправам через річки тощо. Початковий та кінцевий пункти маршруту повинні знаходитись недалеко від населених пунктів, які мають регулярні транспортні зв'язки або зі станцій електричок.

Завдання 2. Виміряти довжину маршруту на карті за допомогою курвіметра (можна прокласти звичайну нитку по наміченому маршруту, а потім виміряти довжину нитки).

Методичні вказівки: необхідно слідкувати, щоб стрілка курвіметра рухалась в одному напрямку (за годинниковою стрілкою). Відповідно до масштабу обчислити відстань на місцевості, врахувавши коефіцієнт нерівності земної поверхні (кількість сантиметрів помножити на масштаб карти, помножити на коефіцієнт нерівності земної

поверхні 1,2) та визначити ступінь складності походу опираючись на таблицю № 1. Наприклад при масштабі 1:200000 виміряна довжина маршруту становить 14 см., значить: $14 \text{ см.} \times 2 \times 1,2 = 33 \text{ км.} 600 \text{ м.}$ – 1 ступінь складності.

Таблиця № 1
Основні нормативи спортивно-туристських походів

Вид туризму та характеристика походів	Категорійні походи (категорія складності – к.с.)						Некатегорійні походи (ступінь складності – ст.с.)			
	I к.с.	II к.с.	III к.с.	IV к.с.	V к.с.	VI к.с.	1-3 денні	1 ст.с.	2 ст.с.	3 ст.с.
Тривалість походів у днях (не менше)	6	8	10	13	16	20	1-3	3	4	6
	Протяжність походів у кілометрах (не менше)									
Пішохідний	130	160	190	220	250	300	до 30	30	50	75
Лижний	130	150	170	210	240	300	до 30	30	50	75
Гірський	100	120	140	150	160	160	до 25	25	50	60
Водний (на гребних судах та плотах)	150	160	170	180	190	190	до 25	25	40	60
Велосипедний	250	450	650	800	1000	-	до 50	50	80	120
На мотоциклах	1000	1500	2000	2500	3000	-	-	-	-	-
На автомобілях	1500	2000	2500	3000	3500	-	-	-	-	-
Спелеопоходи (кількість печер)	5	4-5	1-2	1-2	1	-	до 3	3-4	2-3	1

Завдання 3. Маршрут розподілити по окремим дням, визначити орієнтовні місця ночівель та проміряти відстані денних переходів.

Завдання 4. Скласти календарний-план-графік руху заповнивши таблицю №2.

Таблиця №2
Календарний-план-графік руху

День	Дата	Ділянка маршруту	Км	Засіб пересування	Природні перешкоди	Екскурсійні об'єкти	Місце ночівлі
1							
2							
3							
4							
5							

Завдання 5. Заповнити «маршрутний лист»

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте вимоги до туристичного маршруту.
2. Від чого залежить складність туристичного походу?
3. Назвіть вимоги до комплектування туристичної групи.
4. Які постійні обов'язки використовують у походах?